

Oftalmologs historie

Af Mogens Norn

De første 30 årgange af Oftalmolog er publiceret.

Bladet blev grundlagt af øjnlægerne Jørgen Bruun-Jensen og Hans Alrø Jørgensen. Sidstnævnte fik aftale med forlægger Palmer Lund på en sejltur i Øresund. Efter de to første numre indså man, at samarbejde var umuligt. Bladet var tænkt som tillæg til de sædvanlige mødeindkaldelser til DOS (Dansk Oftalmologisk Selskab) og som bindeled mellem DOS og de nordiske øjnlæger. Den daværende formand for DOS, Ernst Goldschmidt,

blev truet med sagsanlæg (1). Problemerne blev løst med sagfører – hjælp til vor fordel.

Bladet blev herefter trykt hos Forum, forlag Scriptor, hos den idealistiske samvittighedsfulde Erik Jørgensen, Gasværksvej nær Hovedbanegården i København. Det samme sted, Acta Ophthalmologica blev trykt.

Desværre døde Erik Jørgensen pludselig den 17. januar 1990 (af cerebralt aneurisme).

Fra 1993 trykkes bladet hos Peter Toft, der fusioneres med Scriptor (Bent Olsen) i Hvidovre. Siden 1999 bliver bladet trykt hos Grafia, Søborg (Lizzie Lindholm, Birger Lindberg).

I 1999 dannes foreningen Oftalmolog. Medlemmer var de fungerende redaktører: Elbjørg Johansen fra Norge, Jack Bergen fra Sverige og ni danske medlemmer. Foreningens bestyrelse blev Alrø (formand), I-L Mølgaard og Per Nellemann Bang. Bladet udsendes til alle øjnlæger og vordende øjnlæger i alle nordiske lande. Fra 2005 er bladet på nettet.

Fra april 2004 udtræder J. Bruun-Jensen af redaktionen grundet mange andre opgaver. Ved 25 års jubilæums-mødet genvælges bestyrelsen: Alrø, Inge-Lise Mølgaard og Per Nellemann. I 2006 flytter bladets islandske redaktør Ingimundur Gislason til Kristiansstad i Sverige.

Hans Alrø døde pludselig den 8. december 2006, (bagvægsinfarkt). Gammel Holte Kirke var fyldt ved begravelsen, selvom det var i de flestes arbejdstid: 13 øjnlæger, skolekam-

merater og lokale borgere. Hans havde mange venner!

Hvad indeholder de første 30 årgange af det nordiske blad Oftalmolog?

Videnskab

Der er publiceret mange værdifulde videnskabelige artikler. Oftalmolog er dog ikke konkurrent til det nordiske Acta Ophthalmologica (2), der udgiver faglige referee bedømte artikler på engelsk, nu også fra den øvrige verden.

Nogle eksempler fra Oftalmolog, først om *Cornea*: Niels Ehlers & J. Hjortdal 25h3, (hvilket betyder Oftalmolog årgang 25 hefte 3), Ehlers 6h2, H. Wille 21h2, P.R.K.: (Ehlers, E. Gregersen, T. Bertelsen), Lasek, Lasik, UV cross linking (K. Højgaard 27h4), amnion-hinde (A.Søndergaard 30h1), endotelcelle- transplantation (Højgaard 29h1)

Andre emner: Ultralyd (P. Koch Jensen 16h1 og B. Sander 17h3 og 26h4; I O L (Vibeke Henning 10h3, N. Kalstrup 12h4). Børn og arv (Mette Warburg 15h3, 5h3. H. Fledelius 4h3, 9h3). Exfoliation (T. Jerndal 12h2); øjenpatologi: S. Ry Andersen 17h4 (3). Kjers dominante opticus atrofi (25h2). Tårevejskirurgi (L.Pugesgaard 8h4), akupunktur (I. Nørholm 12h2); Island (I. Gislason 8h1, G. Björnsson 6h1) o.s.v.

Oftalmo – geografi

Den islandske undergrund var aktuel ved to nordiske kongresser 2000 og 2010: Vibeke Alrø Jørgensen 20h3. Grønlandske forhold (Viggo Clemmesen (4), P.H. Alsbirk, E. Sørensen), Sibirien (Alsbirk 26h4), Afrika... Ja, vi har været vidt omkring, hørt om Agency for Prevention of Blindness (R & D Riise, E. Aurell, E.Goldschmidt).

Debat

Der har været en del debatter i Oftalmolog, f.eks. om pseudoexfoliation, Sjögrens syndrom, monoculær cataract extraction contra den billigere samtidige binoculære. – Goethes farvelære og spørgsmålet, om V. Hammershøi var farveblind? Medicinsk Museions fremtid (Norn 26h2 contra T. Söderquist 26h3, hvor tiden har vist, at Norn var for pessimistisk, undskyld!); om optikere (J. Bruun-Jensen 21h3, Ole Larsen, J. Arnestad, H. Fledelius, Rosenberg, Alrø).

Oftalmo – historie

Her er Oftalmolog en guldgrube. – Otto Johansen fra Oslo var samlingspunkt for nordisk samarbejde i NOFHIST (Nordisk oftalmologisk Kontaktgruppe, dens adresser findes i 12h1,15h2). Desværre er gruppen nu kun teoretisk. Blandt O. Johansens vægtige arbejder kan nævnes 4h2,7h2, 10h1, 13h1, 16h2 og (5-8). J.P. Saunte om sin bedstefar Otto Johansen 20h3, Eldbjørg Johansen om Hamars øjeklinik 22h4. Jan Ytteborg (Schjötz' tonometer 11h3), H. Leira om Lyder Borthen og lepra i Norge 7h2, H.Holst om bedstefar Søren Holth 12h4, jvf. (9).

Fra Sverige skrev R. Törnquist om amotio 7h4,(10) og om Roger Bacon 12h1; Tengroth om biskop Tegnér 6h3; Berndt Ehinger om forskning i Sverige 5h3; J. Färdow om Kant 28h4.

Fra Finland skrev H. Forsius om Viborg 11h2, autobiografi 24h4 og andre vigtige emner: 13h4,28h1,12h1. – A. Tarkkanen om tonkonstnärer 26h1; B. Knape om anden verdenskrig 13h3, H. Erkkilä om Fr. Akel, ögonläkare och president af Estland 9h4, A. Nikupaavo et al om Norman-Hansen i Finland 8h3.

I. Gislason & G. Björnsson skrev om kirurgi i Island 12h1.

Fra Danmark skrev S. Ry Andersen om danske moselig i oldtiden (6h3), Grønlandsmumier 6h4, V. Clemmesen om Grønland 6h4 og om C.F. Heerfort 5h3 o.s.v. Thomas Olsen om A. Gullstrand 5h2, H. Skydsgaard om Østerberg, Prause om H. Sjögren 9h1, Thykier Nielsen en autobiografi (11); J. Thygesen om Hannibals øjensygdom 14h4; Lis Mellemgard: islandske sagaer 9h3, gode og onde øjne 26h4, irisdiagnostik 7h4, desuden bl.a. (12); Holger Ehlers 5h2; K. Nørskov om glaucom 16h4; O.A. Jensen om Conan Doyle 30h3, J.S. Bach's øjensygdom

23h3; Thomas Rosenberg om blindhed 7h1 og 7h2; Mogens Fledelius 13h3; Hans Fledelius 27h4, Jens Edmund om amotio 10h1-2; P. Kjer 15h3; M. Norn om besættelsens øjenlæger 25h4, 27h2; Grønland 12, suppl 1; M.Tscherning 17h1-3; øjenbadeglas 20h3, om Bjerrum 24h3 og 25h2.

Kunst og øjet

Har været emne for mange gode og smukt illustrerede artikler. Lad mig først nævne P. Nellemann's 20 inspirende og dybtgående afhandlinger om øjet og lyset. Lis Mellemgard (7h4); Karsten Ohrt (7h4) Olle Holm 8h2.

Der var anamnese i mange billeder på forsiden 8h1-2. – E. Kann og T. Rosenberg viser en ukendt kunstner, Krenchel eller Grut? i 16h3. H. Fledelius; Bjerrum om Krøyers øjne anno 1900 (30h1). A. Hedin om farveblindhed 14h1. O. Johansen 19h3.

Andet

Kongresser og møder er omtalt, både før og som referat. Hans Fledelius har givet poesi, humor og kunst til Oftalmolog, jf. (13). H. J. Jensen har holdt computer-seminar for danske øjenlæger, da det var nyt i 1982. – Glaukom er belyst af bl.a. T. Jerndal, Bo Bengsson, J. Thygesen, Kleener og N. Gulmann. – Myopi, AMD, refraktion, ordblindhed, uddannelse (bl.a. Storr Paulsen) har fået mange væsentlige bidrag.

Diskussion

Denne oversigt over Oftalmologs første 30 årgange er subjektiv, kort, mange artikler er derfor ikke nævnt. Opgørelsen viser, at bladet har levet op til forventningerne takket være de mange vigtige bidrag, redaktion, forlag, trykkeri og annonceindtægter. Jeg ønsker Oftalmolog en god fremtid!

Referencer: www.oftalmolog.com ■

Referencer.

1. DOS' arkiv, opbevaret på Medicinsk Museion, København.
2. Bruun-Jensen, J: Oftalmolog 1981;1:1.
3. Andersen, S Ry: Med lup og pen. Scriptor 1988, 1-107.
4. Clemmesen, Viggo: Mit liv var som en slæderejse. 1993:1-183.
5. Johansen O: Øyelegekunstens historie i Norge. Univ.forlaget,Oslo.1978
6. Johansen,O: Midt Norge. Norsk oftalmologisk forening.: 1987.
7. Johansen,O: Hjalmar Schiøtz. Do : 1999-2000.
8. Johansen,O: Et referat med refleksjoner 1935: Bergen 1996.
9. Leira, Håkon: Lyder Must Borthen: 1849-1924: Tapir forlag:1991.
10. Törnquist,R.: Svensk oftalmologi 1958-88. Tuna 1990.
11. Thykier-Nielsen, Ejnar: En læges erindringer. Woldike: 1981.
12. Mellemgaard, Lis: Pige i modstandskampen: Tusculanum. 1998.
13. Fledelius,H.:329 dugfriske danske Limericks. Privattryk 2010.